

2036.

DISQVISITIO POLITICA
DE
IUDAEIS
N. T.

15

1669, 11

Quam
Deo juvante & Superioribus
benevole suffragantibus

Sub

4.

PRÆSIDIO
M. IACOBI Calmberg

Gothâ - Thuringi,

Publica placidaque Eruditorum censura

In Inclytâ Academiâ Salanâ

subjecit

MALACHIAS PETSCHIUS,

Stappenbeccensis Marchiacus,

Ad diem Julii

In Auditorio Philosophorum

J E N Æ,

Literis Johannis Jacobi Bauhoferi,

ANNO M. DC. LXIX.

DISQUISITIO POLITICA

M. JACOBI CAMPBELLII

N. T.

Quam

Pro Regibus & Imperatoribus

et Principibus

et

PRÆSIDIIS

M. JACOBI CAMPBELLII

Gothæ-Franckæ

in hujus Academiae

in hujus Academiae

et

M. JACOBI CAMPBELLII

et

et

in Auditorio Philosophorum

et

Licentia Johannis Jacobi

ANNO MDCCLXIX

I. N. I.

DISQUISITIO POLITICA

DE

JUDAEIS N. T.

ἡ ἀποκρίσις

ELIX RESPUBLICA, IN QUA
NON EST ABRAHAM (*Judæus*)
NIMROD (*Tyrannus*) NAA-
MAN! (*Leprosus*) *sermone tritis-*
simum proverbium exclamat. Ni-

hil jam dicam, aut disceptabo de Tyrannis le-
prave coinquinatis hominibus, nec multis osten-
dere laborabo, quæ mala quamque pestem per-
niciemve civitatibus, quibus præfunt, aut adsunt,
attrahant alii; Solùm hac vice, *Lector benevole!*
demiror Johannis Majoris Scoti libr. IV. Histor.
Scot. cap. 9. de Judæis effusam vocem: *Inter Chri-*
stianos, inquentis, tam utiles sunt Judæi, quam
inter mundum triticum mures. Enimverò sive
Historiarum monumenta, sive quotidianam ex-
perientiam consulam, ubique satis intelligo, quei
dicti Judæi odio plusquam Vatiniano erga mun-
di Messiam & hujus sinceros cultores accensi, si

A 2 in

in Resp. benè constitutas, præsertim in civitates
Christianorum, promiscuè & simpliciter recipian-
tur receptivè liberâ *αὐτονομία* gaudeant, nec certis
legibus, conditionibus & salubribus *ἀγίασμα* re-
strictis privilegiis & juribus gubernentur, aut
coërceantur, incommoda multa machinentur, &
quantum fieri potest, nihil inexpertum nihilque
omissum relinquunt, quod ad interitum Reipu-
blicæ, inopiam pauperiemve Civium, item ad ve-
ræ pietatis cultusque divini contemptum simpli-
cioribus ingerendum & hinc inde promoven-
dum pertinere videre. Nec malè Christopho-
rus Dux Württembergensium, nescio cui, qui Ju-
dæos lucri causa recipiendos esse svadebat, reli-
gioso æquè ac generoso animo respondebat:
Wenn diese verfluchte Leute Mir wolten Geld voll-
auf geben/wolte Ich sie doch in meinem Fürstenthum
nicht leiden / weil sie an meinem Bruder Christo
treulos und Mörder geworden sind/2c. Quod ta-
men eò trahi nolim, ac Judæi penitus è benè
Constitutis Rebuspublicis proscribendi, ejici-
endi, aut sine prægnantibus causis interimendi
sint, quæ mens à multis quondam probata est
& adhuc probatur. Nam hoc ipso fine, ut istius
opinionis contrarium magis declarem, mihi hac
vice loco liberioris Exercitii Politico-Philosophi-
ci lubet de Judæorum in Respublicas benè con-
stitutas receptione & olim in easdem recepto-
rum

rum tolerantiam jucundam pariterque non omnino inutilem quaestionem movere, meam (posthabitis aliorum; nec enim necessum esse reor, ut omnium judicia hic prolixè persequar) ex sanioribus autoribus petitam sententiam perspicuam assertionem exponere & pro virili eandem paucis explicare. Quod, ut feliciter succedat, Tu

*Caeli terrarumque Sator, qui cuncta gubernas,
Da facilem cursum mentemque benignè
Dirige, fac par sis dubio, tempusque measque
Curas rite locem! Reprecor: Deus annue votis!*

QUAESTIO.

AN JUDÆI IN RESPUBLICAS BENE CONSTITUTAS RECIPIENDI ANQUE OLIM RECEPTI IN IISDEM TOLERANDI SINT?

MEA ASSERTIO.

JUDÆI NEQUE IN RESPUBLICAS BENE CONSTITUTAS TEMERE ET SIMPLICITER RECIPIENDI, NEC OLIM RECEPTI TEMERE ET SIMPLICITER IN IISDEM TOLERANDI SUNT.

EXPLICATIO ET PROBATIO MEÆ ASSERTIONIS.

§. I. **H**ic vix opus est, in limine curiosè monere, mihi nec quaestionem, nec assertionem de quibusvis, v. g. etiam iis Judæis

A 3

dæis

dæis esse, qui veteris Testamenti tempore vixere quibusque interprete Paulo τὰ τοῦ Θεοῦ λόγια concredita fuisse ex Rom. III. v. 2. novi. Quisq; enim facile persuaderi sibi patitur, nunquam ququam dubitasse, an isti Judæi suo tempore in Civitates recipiendi & tolerandi fuerint, patetque me loqui unicè de *N. T.* justissimæ Dei vindictæ reservatis & plerumque aperto odio planèque dirâ blasphemiâ Christum Christicolasque adhuc indies prosequentibus Judæis.

§. 2. De horum receptione & tolerantia à variis variè ultrò citròque disputatur & sunt haut pauci, qui eos ex Rebuspublicis Christianorum omninò ad extremam usque Thulen relegandos & nunquam admittendos esse statuunt plausibilibus quidem, sed non sat firmis, stipati rationibus.

§. 3. Et *Martinus Becanus* quidem in *Manuali* controversiarum urget potissimum tria, ob quæ Princeps, seu Magistratus in Rempublicam benè constitutam Judæos admittere & tolerare non debeat, nec salvâ conscientia possit. Horum autem malorum *primum* esse fert Sectam & Exercitium Judaismi, *secundum* Usuram intolerabilem, quam admissi & tolerati plerumque à Christianis & civibus exigunt, *tertium* Odium in Christianos penitus implacabile.

§. 4. De

§. 4. De his causis singulis, ut de quavis explorationem explicatioremque habeamus rationem & eò proclivius constet, quæ limitandæ sint, ut Reipubl. nil obsint, sigillatim pro hoc meo instituto agam & dilucidè discurram.

§. 5. Quod ergò *Sectam & Exercitium Judaismi* concernit, ob quod à sodalitia fidelium & Christicolarum prorsus Judæos excludendos & proscribendos, Synagogas & habitationes eorum igne consumendas & penitus delendas soloque adæquandas esse aliqui censent, negari certè à nullo potest, quod Judæi, si ipsis pro lubitu sua sacra habere illimitatâq; licentiâ circa ea uti permissum sit, turpissimas blasphemias & convitiarum in ordinariis, quas recitant precibus, tum in quotidiano sermone in Messiam nostrum Christum (quem ממוז i. e. *spurium*, item תלוי i. e. *suspensum* appellant, & ad cujus nomen ter in terram expuunt dicentes: ימח שמו i. e. *deleatur nomen ejus*) in Mariam ipsius matrem (quam חרייה i. e. *sterquilinum* vocant) in fidem Christianam ejusque sinceros confessores (quos גוים *Ethnicos & populos mundi*, item כלבים *Canes* nominant & *Imperium Romanum*, sub quo vivunt, & quod *Regnum Edomiticum, Regnum superbum & Tyrannicum*, item *Regnum impium* vocant, evomant, impetant & iisdem variè & nefariè proscindant.

§. 6. Sic

§. 6. Sic etiam novimus, quod subinde clament, nos esse istos, qui non habeant partem in futuro seculo, sed excindantur, perdantur & judicentur juxta magnitudinem impietatis ac peccati in omnia secula seculorum, &c. vid. Maimonides Hilchot teschuba cap. 3. ואלו הן ubi Glossator addit: R. Selomo Jarchi scribit, minim vel heretici sunt discipuli Jeshu Nazareni, qui pervertunt verba Dei vivi. Atqui de גוים communis hæc ipforum est sententia הם מאכל לאשו של גהי הם מאכל לאשו של גהי sunt illi pabulum ignis infernalis.

§. 7. Hinc in precatione quâdam, quæ incipit: לשבח עלינו ita, ceu ex Breviario Precationum vulgari cognoscimus, orant: *Nostrum est, laudare Dominum universi, atque efferre creatorem, quod non fecit nos quomodo gentes terrarum, nec posuit nos inter familias hujus regionis, neque inter illos partem collocavit nostram, ut sortem illius populi, qui incurvant se vanitati & idolo atq; adorant eum, qui non Servator est i. e. Jeshu.* Has & tales alias blasphemias, nisi strenuè inhibeatur & coërceatur Legibus eorum malefana voluntas, in Christum unicum mundi Messiam inque ejus asseclas infano ore (fateor) eructant.

§. 8. Neq; tamen non adhuc in confesso apud omnes est, Judæos esse quasi Christianorum thesaurarios & Sacra Biblia sanctissimè custodire, quò per-

pertinet illud *Augustini*, quando libr. 12. contra *Faustum Manicheum* cap. 23. circa finem: *quid, inquit, est Gens Judæa, nisi quadam Scriniaria Christianorum bajulans legem & Prophetas ad testimonium assertionis Ecclesie?*

§. 9. Idem referente B. Gerhardo in LL. Theol. Epist. 59. dicit: *Singulari DEI curâ contigisse, ut Judæi debellati, subversi & perpetuò exagitati, quamvis animis adeo inflammatis Christum persequerentur, Scripturas tamen sacras conservarent, ut Evangelii Christi veritas clariùs apud omnes refulgeret, si hostium infensissimorum testimoniis valentissimis confirmaretur.* Adhæc aliæ plures rationes evincunt, quod (ceu inferiùs pluribus ostendam) Judæi solius Judaismi, non simul aliorum criminum rei, à benè constitutis Rebus publicis, (etiam Christianorum) si modò ab iis postulatae conditiones observentur ipsorumque mali conatus coërceantur, neutiquam debeant esse exules atque extorres.

§. 10. Pergo nunc *ad secundum malum*, nempe usuram, quam Judæi liberam in Civitatibus indepti licentiam à civibus subinde exigere assolent. De hac itidem certum est, quod eam immoderatè extorqueant, si sibi relinquuntur nullisque legibus adstringantur, & ut, quod huic auri cupidini prætexant, habeant, dictum Deut.

XXIII. v. 20. à peregrino seu advenâ licet tibi u-
suram exigere; adducant & existiment contra
Christianos nihil non impunè suscipere sibi lice-
re; cum tamen ipsum istud dictum nihil quic-
quam ipsos contra nos juvare, nedum ullâ ex
parte malitiam excusare Theologi nostrates sa-
tis superque declaraverint. Conferat, qui vult,
Antonii Hulsi Theol. Judaic. part. secund. librum
I. pag. 418. & seqq.

§. II. Hinc, quantum licet, quicquid in foro ve-
nale perspiciunt aliis præripiunt (vel uti *Horatius*
lib. I. Sat. 2. canit. *omnia conductis coëmunt obsonia*
nummis;) offerendo majus preciû venditoribus,
quàm alii emtores offerre solent, ac postea, quod
iniquissimum est, coguntur Cives duplum dare
Judæis, si velint emere, quæ ad familiam alen-
dam necessaria sunt; unde accidit sæpenumerò,
ut populus, qui hisce talibus injuriis premitur &
eas ægrè fert, pronus reddatur ad seditionem ex-
citandam, tum in ipsos fures Judæos, tum in fu-
rum istorum socios & Patronos.

§. 12. *Tertium, nempe odium in Christianos*
quod attinet, concedo pariter, quod experienciâ
constet, Judæos quoque perinde, velut si Christi,
ita si Christiani cujusdam mentionem faciunt,
identidem addere illud *non nomen, deleatur sive*
pereat nomen ejus, quod ipsis idem valet, ac si
di-

dicas, *Diabolus ipsum abripiat*: & prætereà expresse docent, non esse peccatum, si Judæus Christianum interficiat, (*quia Christiani propriè non sint homines*) nec esse peccatum, si quis rem perditam, quæ sit Christiani, retineat, si Judæus adulterium committat cum uxore Christiani, si promissum Christiano datum, etiam juramento confirmatum, non servetur, si Judæus furetur Christiano &c.

§. 18. An verò verum sit etiam istud, quod de Judæis refertur, solenne iis esse, ut quotannis eodie, quo Christus peccata nostra in cruce tulit, puerum Christianum in specu subterraneo occidant & an certè aliquis compertum habeat, quod omni anno Judæi in qualibet provinciâ sortes mittant, quæ civitas, vel oppidum Christianum sanguinem tradere debeat? valde dubito, cum primis, quia dictarum opinionum auctores plerumque non nisi ad incertum vulgi rumorem se recipiunt hincque, quod sanxere, stabilire fatagunt.

§. 19. *Huc accedit Judæorum animadversa perfidia*, quam multi quoque firmum ipsorum in Respubl. benè constitutas, præsertim Christianorum receptioni & tolerantiaë obicem objicere debere præsumunt. Plerique enim feruntur esse homines leves, fidei sublestæ, perjuriis adsueti &

quod maximum est, perhibetur, quod quotannis
in Die כפרי *sive expiationum* recitent precatio-
nem, quâ Deum orant, ut omnia juramenta &
vota irrita esse jubeat, quæ per totum annum præ-
stantur.

§. 20. Hæc tanta & talia alia, quæ lubens hic
dissimulo, mala largior à Magistratibus, qui benè
constitutis Rebuspubl. præsumunt, esse quidem pro
virili impedienda, ne in nervos prorumpant &
detrimentum aliquod inferant refrænanda &
punienda, nisi ipsi istorum scelerum participes
audire velint: pernego tamen, quenquam con-
tra plurimorum doctissimorum virorum, nec
non Juris Civilis Cameraeque Imperialis exer-
tas sanctiones (*quarum auctoritatem salvam
semper & venerabilem cupimus; cumprimis,
quia in hac parte Sacro Codici per omnia con-
veniunt*) inde firmiter posse concludere (quod
Mag. Martinus Siebenhaar in discursu suo Poli-
tico, quem **JUDAEOS IN REPUBL. NON
ESSE TOLERANDOS** inscripsit, frustra quon-
dam ausus est præstare) Judæos nullo modo in
Republicas benè constitutas recipiendos & to-
lerandos in iisdem esse.

§. 21. Ab illo quippe, quod per accidens eve-
nit, argumentari ad id, quod per se est, manifesta
αὐτοματία est. Profectò non eo nomine in Respu-
blicas

blicas Christianoru recipiuntur, aut in iisdem to-
lerantur concessisq; privilegiis fruuntur Judæi, ut
Christum mundi Messiam blasphemis, Christo-
colas & puram Religionem convitiis onerent,
impetant & proscindant, ut Christianos variè di-
vexent, odio aperto prosequantur, re & occasi-
one ferente interimant, eos injustis, ac intolera-
bilibus usuris premant, bona exhauriant &c. sed
ideò tum admittuntur, tum feruntur, ut tranquil-
lé quietéque secundùm leges à Magistratu ipsis
præscriptas degant, nihil turbarum inter Cives
cieant, nec publica scandala sive doctrinâ, sive
moribus spargant & καθύψαινον commune com-
modum promoveant. Veluti aliquot hujusmo-
di Judæis posita διατίτυαλα in calce hujus disquisi-
tionis ex optimis quibusque Politicis aliisque
Scriptoribus annectam & breviter explicabo.

§. 22. Pro hac limitatâ sanisque legibus restrictâ
Judæorum in Respubl. benè constitutas recepti-
one & tolerantia multæ militant rationes. Et
ante omnia hoc Jus divinum svadere passim do-
cent Theologi multisque Scripturæ locis idem e-
vincunt. Allegant quippe Psalm. LIX. vers. 12. ubi
hæc habentur verba: *Ne occidas eos, ne quan-
do obliviscatur populus tuus, disperge illos in vir-
tute tua & precipita eos protector noster Do-
mine! Megalander noster Lutherus hoc dictum*

B 3

ita

ita vertit: Erwürge sie nicht / daß es mein Volk
nicht vergesse / zerstreue sie aber mit deiner Macht /
Herr unser Schild ! und stoß sie hinunter. Quibus
verbis Propheta David sub personâ Christi (*refe-
ro modo interpretationem Theologorum, non
falces meam in alienam messem mitto*) orat, ne
gens Judaica prorsus aboleatur, sed per orbem
terrarum dispersa passim vagetur ante oculos
Ecclesiæ, sive populi Dei, Christianorum & fi-
delium. Ergo Judæi inter Christianos ferendi &
non exterminandi sunt. Conf. *Lucæ Osiand.*
Comment. in h. l. & passim alios interpretes.

§. 23. Quæ Dei seria voluntas quoque haut ob-
scure colligitur ex Rom. XI, vers. 25. & 26. à qui-
busdam Theologis: docetur enim ibi, Iudæos
ante finem mundi, cum inter gentes Electorum
numerus completus fuerit, ad Christum con-
vertendos esse. Et expressè citato versu 26. dici-
tur: *καὶ ἔτι πᾶς Ἰσραὴλ* (*adverte communem & ge-
neralem, licet non universalem nec singulorum
individuum conversionem à Judæis aliquan-
do esse sperandam*) *σωθήσεται* &c. quod Iudæi ita ex-
primunt: כל ישראל יש לו חלק בעולם הבא: Confer
Sophoniæ III, 7. & 8. Hoseæ III, 4, 5. Lucæ XXI,
24. Quæ loca omnia de Iudæorum dispersione &
conversione concionari dicuntur; vid. *Groschain.*
de Univ. Iud. Conv.

§. 24.

§. 24. Cum primis autem Theologi aliqui pro fide & spe hac nostrâ de Iudæorum conversione certò futura urgent Locum ex Levit. XXVI, 44, 45. atque eundem à variis Rabinorum commentis purgant. Ipsimet namque hodierni Iudæi etiam id olfaciunt & in eo ad nos accedunt, quod insignem status sui mutationem futuram esse credunt & aliquam ad pristinum reversionem sibi pollicentur. Ast turpissimè halucinantur, dum carnalem in terram pristinam, non verò seriam ad nostrum Messiam reversionem & conversionem sperant. Vide *Andream Welletum* in singulari Tractatu de universali Iudæorum vocatione & in Rom. XI, *Iohan. Prideaux* orat. VI. *Iohann. Gerhard.* loc. Comm. Tom. IX. de Extremo Iudicio pag. 188. &c. *Vœtium* Disp. peculiari, *Hottingerum* in Thesauro Philolog. pag. 9. *Hulsum Theol. Judaic.* lib. 1. pag. 252. & alios. Et notabile est, Iudæos hunc ipsum locum, quia incipit à voce נא nempe נא נא נא נא & נא Germanicè *Uff* simium notat, extolentes, dicere se in Bibliis aureum simium reperiisse. Citantur quoque pro Iudæorum Conversione *Jeremiæ Tremi*, Deuter. IV. vers. 3. *Jerem.* XXX, 9. Cap. XXXI, vers. 10, 31. Conf. *Lambadius Danaus* in fine sui Commentarii ad Augustinum de Hæresibus, *Sebaldus Schnell* Disput. Contra Abravancem in *Esai.* XXXIV pag. 141.

§. 25.

§. 25. Deinde exploratæ veritatis est, per ritus Iudaicos, quos adhuc strenuè observant Iudæi, adumbrari & quadantenus confirmari certitudinem Christianæ Religionis & haut rarò accidere, ut Iudæi è Christianis, inter quos degunt, intelligant, ritus illos fuisse tantum umbras & figuras Christianæ veritatis & ita facilius ad fidem Christi convertantur.

§. 26. His ex dictis igitur luce meridianâ clarius est, receptionem & tolerantiam Judæorum in bene Constitutis Rebuspubl. adeo juri divino non esse contrariam, ut verius statuamus, eam in Sacris Bibliis variè commendari atque firmiter concludere nos quire, omninò Judæorum Conversionem, licet tempus & modum ejus definire & determinare nequeamus, expectandam esse & eò usque eos inter Christianos ferendos & tolerandos. Cæterum, quod alii pro Judæorum in civitatibus Christianorum tolerantia probandâ adducunt locum Matth. XIII, vers. 30. Ubi habetur, *Zizania non esse eradicanda, sed unâ cum tritico ad tempus mesis relinquenda*, plerisque Theologis displicet & succurrit iisdem, eum locum de malis extra Ecclesiam non agere, sed de iis solum, qui externâ specie Christianos se & viva Ecclesiæ membra esse, cum tamen reapse nil minus, quàm Christiani sint,

sint, ostentant. Conferat, qui vult, *Viri plurimum
Reverendi, Amplissimi atq; Excellentissimi DN.
Fridemanni Bechmanni, SS. Theolog. Doct. &
h. l. PP. Ord. meritisimi atque famigeratissimi,
Domini, Praeceptoris, Inspectoris Patroni ac Pro-
motoris mei benevolentissimi, promptissimi, con-
stantissimi atq; ob id filiali observantia prose-
quendisimi, praelectiones publicas in citatum
XIII. cap. Matth. quas ego quoque contuli at-
que pariter ore tenus de eadem re laudatum Vi-
rum - Dominum consului.*

§. 27. Et sanè dignius est Christiano homine,
si pro Judæorum conversione assiduis ad Deum
fufis precibus orat eamque, quo fieri potest,
modo promovet; *Exemplo Pauli Rom. IX, 2, 3.
Cap. X, 1. quàm si petulanter tesseras extorquen-
do, eos verberando (de profana & temeraria
baptizatione, aut violenta nominis Jesu ab iis
extorsione nihil dicam, quæ non minus impia,
quàm apud multos solennia censentur) ex pedi-
bus suspendendo divexat, persequitur, opprimit,
fugat, interficit.*

§. 28. Quid? ipsimet ex Iudæis conversi Christia-
ni perversum istum Iudæos severè & duriter tra-
ctandi morem referunt (*refero audita*) magno in-
pedimento solere esse, quod non plures ad Chri-
stianismū convertantur: utpote violenta ad fidem
ingenerandam adhibere alienissimum est.

C

§. 29.

§. 29. Nec enim truci violentiâ ullus ad Ba-
ptismum sive Christianæ Religionis externam
fucatamque professionem adigendus est & ju-
dice Flavio Josepho oportet quemque *καὶ τὸ
θεοσεβειν ἰαυτοῦ* Deum colere, ἀλλὰ μὴ πρὸς βίαν neque
committendum, ut aliquem securitatis causâ ad
nos confugisse pœniteat.

§. 30. Verùm rectè de convertendis quibus-
vis infidelibus monuisse putatur *Nicolaus P.* ad
Consulta Bulgarorum cap. XLI. De iis autem,
inquiens, qui Christianitatis bonum suscipere re-
nuunt & idolis immolant, vel genua curvant,
nihil aliud scribere possumus vobis, nisi, ut eos
ad fidem rectam monitis, exhortationibus &
ratione potius, quàm vi, quod vanè sapiant,
convincatis.

§. 31. Præstat proinde (denuò infero) Judæos
(non obstante triplici illâ maledictione, cui justo
Dei judicio ad tempus subjecti sunt, videlicet (1.)
Generali Deut. XXII, 15. (2.) propriâ attractâ
verbis in passione Salvatoris nostri editis: *Sic
Sanguis ejus super nos & filios nostros* ac (3.) Chri-
sti per os Davidis prolata Psalm. LXIX, 24. CIX, 17.
nec impediens aliis præjudiciis, quæ longâ
serie percenset *Johannes Hoornbeek* in prolegome-
nis ad libb. de convertendis & convertendis Ju-
dæis pag. XI. & seqq.) olim ad Christum, seu
mun-

mundi Mesiam Dei gratiã convertendos in Resp.
nostras admittere & tolerare eorumq; conversio-
nem omnibus viribus, Doctrinã & exemplis pro-
movere, quàm planè eos ex limitibus nostris ex-
terminare & præcluso ad nostram Religionem
aditu eos ad extremè impios Turcas aut paganos
relegare.

§. 32. *Deinde* Jus naturæ quoque Judæorum
in Respubl. receptionem & tolerantiam à nobis
efflagitat. Hoc enim dicitur, ut, quæ nobis ab
aliis fieri optamus, ea etiam nos aliis, & quod ad-
dit Salvator, etiam hosti, præstemus, Matth. cap.
VII, vers. 12. & Luc. VI. 31. Adde Matth. V, 44.
Rom. XII, 31. & recordare usu vulgatissimi versus:

Quod tibi vis fieri, mihi fac: quod non, mihi noli.

Sic potes in terris vivere jure poli.

Quam sententiam *Imperator Alexander Seve-
rus* à Christianis fortè acceptam ita amavit, ut
Palatio & in publicis operibus eam præscribi jus-
serit. Vide *Lamprid.* in Vitâ Severi & *Tract. Gui-
lielmi Grotii* de principiis Juris naturæ pag. 164.
editionis, quam *Vir Amplissimus atq; Excellen-
tissimus Dominus M. Georgius Gætzius Mora-
lium h. l. P. P. Ordinarius & meritisimus, fau-
tor & Præceptor meus colendissimus* procuravit,
notis auxit & publicè hætenus cum insigni fru-
ctu Studiosæ Juventutis explicuit.

§. 33. Atque ita (cui quisq; sanus facile perspicit)

C 2

ipsa

ipsa quoque *Φιλανθρωπίας*, Humanitatis & miseran-
dæ fortis & conditionis, quæ Judæos circumval-
lavit, ratio admonet, ne Christiani magistratus cæ-
cos & obturatos Judæos, tandē aliquando tamen
convertendos, & ad ovile Domini reducendos
temerè & sine causâ ex ditionibus suis ejiciant &
exterminent *Conf. c. Judæi 21. de testibus & Old-
rad. Conf. 264.*

§. 34. *Tertio* pugnat acerrimè pro Judæo-
rum receptione & tolerantiâ in Civitatibus Jus
Cæsareum & Pontificium, ex quo utroque va-
rios textus adscribere & citare quirem, nisi a-
nimadverterem, non hujus loci cathedræve es-
se leges titulosque Juris ad confirmandam me-
am assertionem allegare. Remitto lubentiùs
istiusmodi argumentorum avidos ad ipsa Jcto-
rum monita, consilia atque placita & modò hîc,
velut debeo, recolo, multa quandoque in Rebus-
publicis quâdam conniventiâ tolerari, quæ ta-
men per omnia non approbantur.

§. 35. *Quarto* idem probatur multarum gen-
tium & populorum exemplis. Monumenta e-
nim Historiarum satis testantur in multis Ger-
maniae locis, in Italiâ, Hispaniâ & alibi Judæos
& receptari & foveri, veluti *Augustinus* de Ci-
vitate Dei libr. 4. & 18. & libr. 2. *Evangelic. quæst.*
33. & super Psalm. LX. & alibi passim hac de re
quædam non inutiliter monuit. Sic etiam no-
vimus

vimns non simpliciter tantum Judæos in Impe-
rio Romano sustineri à Magistratibus, quorum
tutelæ & protectioni se suaque subjecerunt, sed
etiam pænalibus sanctionibus ab injustis violato-
ribus defendi & muniri. Ac certè hîc operæ simul
preciû postulat, ut annotem *Honorii & Theodosii
Impp. Imperatricem* vocem: *Nullus tanquam Ju-
dæus, cum sit innocens, obteratur. Non passim eorû
Synagoga vel habitacula concrementur, vel perpe-
ràm sine ullâ ratione ledantur &c.* & alibi iidem
rescribunt: *Christianis, qui verè sunt, vel esse
dicuntur, specialiter demandamus, ut Judæis ac
paganis quietè degentibus, nihilque tentanti-
bus turbulentum legibusque contrarium, non
audeant manus inferre, religionis autoritate
abusi.*

§. 36. *Quinto* Judæorum in nostras Respubl.
receptionem & tolerantiam exigere debet reve-
rentia, honor & memoria Prophetarum, Patri-
archarum & Apostolorum, qui de Christo inter
Judæos vaticinati sunt, Evangelium de Christo
longè latèque propagarunt quique secundum
carnem Judæi nati sunt, meritis debita. In ho-
rum, *inquam*, memoriam, reverentiam & ho-
norem (*imò ipsius etiam Christi, qui secundum
carnem Judæus est*) meritò Judæorum reliquiæ
sparsim hinc inde per orbem terrarum servan-
tur

tur & à piis Magistratibus jure optimo foventur,
tolerantur.

§. 37. *Sextò* haut spenenda commoda ex Ju-
dæorum tolerantia & receptione in Cives re-
dundant. *Sic quippe Judæi oberrant hodieq; no-
strum inconspicuum veniunt tanquam publici per
orbem testes ac præcones (1.) sacerdotium & Regnũ
eorum fuisse solum typicum (2.) omnes fideles jam
esse factos sacerdotes, (3.) se ipsos esse interfectores
Messie (4.) incredulitatem esse maximè noxi-
am (5.) Messiam jam fuisse exhibitum: Verba
sunt Sauberti in Jcon. præc. pag. 234.*

§. 38. Et certissimè Judæi inter Christianos ver-
santes testantur de veritate & autoritate librorum
V. T. quos ut suos & authenticos passim cir-
cumferunt & legunt. Hanc ipsam utilitatem
quoque magnificat *Augustinus*, dum dixit: *Per-
multi vana & conficta esse à nobis fortasse existi-
marent, quæ de populo veteri & de Prophetis
narramus, nisi Judæos ipsos adhuc superstites vi-
derent, qui suis libris, vel invitati, nostris sermo-
nibus adstipulantur. Vide librum Augustini
de Doctrinâ Christianâ.*

§. 39. Cæterum plerasque tales, quæ partim
ad Judæos inter Christianos toleratos, par-
tim ad ipsos Christianos pertinent utilitates
concinnè admodum & elegantissimè perpen-
dit *Sohnius* in Explicatione Psalmi LIX. &
ibi-

ibidem etiam *Selneccerus* versic. 12. **Erwürge Sie nicht &c.** Cujus verba merentur, ut hic ingeminentur: **Dies** ist die Prophecey oder Weissagung/ wie die Jüden in alle Welt sollen zerstreuet werden und nicht gar vertilget seyn. Denn das Unkraut soll wachsen zugleich mit den guten Saamen bis zur Erndte/ spricht Christus; und ist das gar eine feine Antwort auf ecklicher Jüden Einrede/ die auch der Jüde **Rabi Ellus** dieses 1563. Jahrs zu mir thät/ und fürbrachte/ sagende: Weil es denn so eine grosse Sünde ist / daß wir Euren Herrn Christum gecreuziget haben/ warumb hat uns denn Gott nicht gar vertilget / damit keiner von den unsern überblieben wehre? Auf diese lose Gegenrede hat auch der gelehrte Jüde **Paulus Weidner** / so vor fünf Jahren mit Weib und vier Kindern zu Wien getauft / geantwortet und diese Ursachen gesetzt: **Erstlich** hat Gott die Jüden lassen überbleiben/ daß es Christo und denen Aposteln zu Ehren geschehe / welche nach dem Fleisch aus diesem Volcke kommen und gebohren sind und haben alda gelehret und das heilige Evangelium mit grossen Wunderzeichen zu predigen angefangen / **Johann. 4.** Das Heil kömpt von den Jüden. **Zum andern** den Patriarchen und Propheten zu Ehren / die Christum verkündiget haben/ und sind des Jüdischen Volcks Vorväter und Stifter gewesen. **Zum dritten**
von

von wegen vieler guter heilsamer Lehre / die noch bey
den Jüden oder in Ihren Büchern zum Zeuchnuß
wieder Sie / und zu bekräftigung des wahren Christ-
lichen Glaubens gefunden werden / die sie haben / hö-
ren und lesen / und doch nicht verstehen Esai. 6. Zum
Vierdten / zu einer steten Gedechtnuß des Leidens
und Sterbens Jesu Christi / wie alhie in Psalm
stehet: Erwürge sie nicht / daß es mein Volk nicht
vergesse; sondern wo man einen Jüden siehet hin
und wieder in der welt / daß man gedencke an den
Tod und an das schwere bittere Leiden des Herrn
Christi / und wisse: daß die Jüden / wie Paulus redet /
den Herrn der Ehren gecreuziget haben I. Corinth.
II. Zum fünfften / daß sie den Christen zum Ex-
empel fürgestellet werden / daß / wenn sie Gott un-
gehorsam sind / Er sie gleichfals / ja viel greulicher
und härter (sintemahl sie nicht von Anfang das
auserwehlte Volk Gottes gewesen) straffen wolle.
Zum Sechsten hat Gott die Jüden nicht ver-
tilget fürnehmlich dieser Ursach halben / daß noch die
überbliebende / wenn die Zeit der Heiden nach den
Worten Pauli erfüllet (Rom. XI.) auch sollen zur
Erkenntnuß der Wahrheit / und in den Schaffstall
des waren Mesiaë Jesu Christi kommen und selig
werden. Darnach immerdar bis zum Ende der
Welt etliche aus den Jüden bekehret werden / wie-
wohl es sehr mißlich mit Ihnen ist / wie Oseas saget
cap.

cap. 3. Die Kinder Israel werden sich in der letzten
Zeit bekehren und den Herrn Ihren Gott und Ih-
ren König David wieder suchen und werden den
Herren und seine Gnade ehren / obedient Messiaë,
Filio David, Regi tuo, spricht der Chaldeische Text/
sie werden gehorchen dem Messiaë, dem Sohn Da-
vid, deinem König / auf das ein Hirt und Schaff-
stall aus den Jüden und Heiden werde / wie es denn
nun ist und täglich eine Kirche aus Jüden und Hei-
den gesamlet wird : Et subjicit : Auf solche Antwort
gehört nun / das man auch die Ursachen betrachte/
warumb Gott die Jüdische Policen zerstöret und
abgetahn habe. Die Erste Ursach ist / das Gott
hat seinen Zorn wieder die Feinde seines Sohns
erzeigen wollen. Darnach / das Er anzeigte /
das die Verheißung von dem Messiaë nicht auf zeit-
liche Wolfart / sondern auf die geistlichen und ewi-
gen Güter gerichtet weren / das man nicht ein Welt-
reich aus des Herrn Christi Reich machete / wie die
Jüden meinen. Zum Dritten / das Er lehrete/
das des gesetzes Werke nicht die Gerechtigkeit sein/
die für Gott gelde; Moses mit seinen Ceremonien
und Opfern / und mit den zehen Geboten / bringet kei-
ne Gerechtigkeit. Zum vierten / das also die præ-
rogativa und Vorzug der Jüden aufgehoben würde/
und nun ein Hirt / und ein Schaffstall aus Jüden
und Heiden bleibe. Zum fünfften / das klärlich
angezeuget und bewiesen würde / das der verheißene
D Mes-

Messias nun kommen were / sindemahl zuvor dieses
war geweissaget worden / daß weil noch die Jüdische
Policey und der ander Tempel stunde / Messias kom-
men solte. Confer *Augustinum* de civitate Dei lib.
IV. & XIIII. & in Psalm. LIX. qui ipsi est LIIII. & a-
libi, *Sohnium* Psalm. LIX. *Petr. Martyr.* in LL.
Commun. Tom. 1. Columna 388. & seqq. & Co-
lumn. 748. *Oldrad. Conf.* 87. & 264. &c. Qui Au-
ctores omnes & alii plurimi Judæos honestè, inno-
center, pacificè & tranquillè viventes ac legibus
sefe reverenter & obedienter subjicientes esse in-
ter Christianos fovendos ac tolerandos; nec vel in
corpore, vel in rebus & bonis temerè violandos,
lædendos aut offendendos, poenâ in contraveni-
entes statutâ uno ore adstruunt & confirmant.

§. 40. Imò: si Judæos planè à nobis rejiceremus
& à finibus & limitibus nostris ablegarem, haut
dubiè cogèrentur (*repeto rationem supra att-
etam*) se ad Turcas aliosve Barbaros & Christiani
nominis infensissimos hostes conferre ibique spe-
ratam ansam nanciscerentur, hostes nostros vi-
ribus opibusque suis adversus nos juvandi, nos
premendi, flammâ ferròque delendi, conversio-
nem procrastinandi & ἀνεμποδίκως ἔ ἀκωλίτως blas-
phemandi.

§. 41. Atque hæ sunt, quas adscribere lubuit ra-
tiones pro Judæorum in Civitatibus benè con-
stitutis, etiam Christianorum, tolerantia facien-
tes.

tes. Quoniam verò in Capite seu limine hujus disquisitionis data assertio nec simpliciter (id est sine certis legibus & διατάγματα) Judæos admittendos esse, nec simpliciter tolerandos svasit, superest, ut quasdam ab eruditis positas & sancitas leges, quæ libertatem Judæorum restringunt, afferam.

§. 42. Ineptum enim & insanum esset, illis ^{αὐτονομία} liberã concedere & indulgere quicquã, quod vergat in aliquod præjudicium rei, vel hominum Christianorũ. Equidem, quod ad *Sacra Judæorum attinet*, ipsis hoc cum primis est injungendum, ne *Christum Deum & Salvatorem nostrum maledictis proscindant, ne festiuitates, ritus, ceremonias, sacra & solennia sua, in contemptum Christianæ Religionis, fidei atq; legis peragant, neve alio modo, dicto factove Christianos eorumq; Religionem contemnant;*

§. 43. *Ne defuncti corpus deducant psallentes, ne vovas Synagogas pro lubitu extruant, sed veteribus & antiquis contenti vivant; ne Mosem legant, aut Prophetas publicè explicent sine directoribus & Ephoris Christianis.* (Solerter quippe ubique dispiciendum est, quid è re Christianismi sit vid. Müllerus in Judaismi part. II. c. IV.)

§. 44. *Ne Judæum ad Christianam fidem transire cupientem vi aut fraude detineant, aut ullo modo ledant, nec Christianos ad suam superstitionem*

nem pertrahere audeant; ut adeant Christiano-
rum templa & conciones sacras audiant.

§. 45. Ut libri Hebraei impressi, vel manuscripti
ipsis eripiantur, ut Sacra Biblia in aliis etiam
linguis legant, praesertim in Germanicâ & hac ra-
tione à superstitiosis glossis Rabbinoꝝ ad genui-
nam & sinceram textus biblici intelligentiam
paulatim deducantur.

§. 46. Ne, quod nec Christianis indultum est,
pro arbitrio quævis protrudant, & dent in publi-
cum, neq; ipsi Typographicam artem exerceant &
quævis imprimant citra censuram Christiano-
rum, neq; vulgari linguâ edant libros pro suâ im-
pietate contra doctrinam Christi, quod Menasse
egit linguâ Lusitanicâ & Latinâ; Salomon Hirsch/
Germanicâ. (Hæc maximâ ex parte sacra Judæo-
rum respiciunt; addo nunc alia, quæ contractus,
lites &c. concernunt.)

§. 47. Ne cum Christianis matrimonia contra-
hant: & retrò, ne Christiani cum Judæis convivi-
a agitent, multò minus eorum de convivis, sa-
cris infestis, aut azymis participent.

§. 48. Ne Judæi inter Christianos fœnus & u-
suras immoderatas aliosve fraudulentos & pro-
hibitos contractus, quibus pauperes Christianos
miserè vexent & affligant, exerceant, nec (NB.)
monopolia instituant, aut negotiationes suas die-
bus Dominicis continuent, sed licitò & honestò ar-
tificio

tificio victum querant, talibus negotiationibus,
quæ immediatè ad cibaria & edulia spectant,
quæq; pauperioribus præsertim incommoda cre-
ent, misis solum agricultura, artibus mechanicis
& aliis, quæ luxum & otium prohibeant, studeant;

§. 49. Ne Judæi ad officia publica admittantur,
ne Christianum mancipium vel servum habeant,
ne promiscuè nec quibusvis locis inter Christianos
habitent; ut certò, externò & evidenti signò in
vestibus constituto à Christianis discernantur, ut
Judæi secundum Jus in istâ Republicâ usitatum
pacificè, tranquillè & sine scandalo Christiano-
rum vivant & peculiari juramenti formula se
alligari patiantur. Confer Keckermannum libr. i.
System. polit. cap. 24. pag. 379. in fine & 380. 38. pag.
Johannem Hoornbeek in Tractatu de convincen-
dis & convertendis Judæis pag. 26, 27, 28, 29. & 30.
Philippum Henricum Hoenonium U. J. D. in
Disput. 2. polit. pag. 49. & 50. Henrici Hahnii
Jüden Ordnung. Item B. D. Johannis Gerhardi
Locum de Magistratu Polit. pag. 330. & seqq. die
Fürstliche Württembergische Ordnung Tit. die Jü-
den belangende. Martinum Becanum in Manuali
Controversiarum lib. III. c. XVIII. p. 1562. & alios.

§. 50. Denique in Recesibus Imperii ejusmodi
de Judæis leges latas accepi reperiri (I.) Judæos ne-
mo ditione suâ recipito, præterquam, qui Regalia
ab Imperio ejus verei privilegium habebit. (II.) Si

recipiet, nec tutela Judæis securusve commeat us,
nec ipsi factum impune ratumve esto. (III.) Sub
quibus degent, ne enormibus usuris, Syngraphis
vetitis, fidejussionibus, pignoribus, anatocismis,
menstruis, aliisve eorum fraudibus proprii per-
equè alieniq; subditi opprimantur, cavento; (IV.)
utque abstineant ab emptionibus rerum furti-
varum easq; Dominis citra dispendium restitu-
ant, vel, si dolo malo alienaverint, precium renu-
merent, curanto. (V.) Si scientes emerint, insuper
et pro delicti modo puniunto. (VI.) Mutuatam
Christianis pecuniam Judæi non suâ, sed Germani-
câ lingvâ conscribunto et quid et quando credi-
derint, quodq; et quale pignus acceperint adjici-
unto: (VII.) Officialium cum Judæis Collusiones
Magistratus arcento (VIII.) Judæos Magistratus
iis conditionibus toleranto, ut et à fanore illicitis-
que Commerciis temperent et tamen victus que-
rendi honestis rationibus, non destituantur. Vide
Philippi Henrici Henonii disputat. politic. secund.
pag. 50. §. 24. Petr. Denaisii Juris Compend. tit. 150.
pag. m. 185. & 186. Conf. Freher. p. 29. de Numism:
cent. Speckhan. class. 2. 1. q. 16. & alios.

§. 51. His & similibus legibus, conditionibus &
διατάγμασι si Judæi (veluti possunt, si modò velint)
morem gesserint, aut gerant, non video, quomo-
dò non in Respubl. bene constitutas, etiam Chri-
stianorum, recipi & ferri queant; nec quicquam de-

deprehendo, quod adhuc vel *M. Martinus Eie-
benhaar* / (hujus enim rationes contrariæ quam-
primùm lectæ fuere & cum dictis *Διατάγμασι* con-
feruntur, exploduntur) vel alius, qui Judæos pla-
nè ex Rebus publicis benè constitutis proscriben-
dos esse autumat, solidis argumentis contra suprâ
datam nostram assertionem obtinere sustineat.

§. 52. Ego, quæ adhuc proferre quirem pro
meâ sententiâ, publico conflictui, aut alii occasio-
ni reservabo & modò in hac hujus Disquisitionis
Politicæ clausulâ meam mentem explicatiùs, ita
denuò propono: *Judæos, pronuncians, nec in Res-
publicas benè constitutas esse simpliciter & sine
cautelis, legibus & conditionibus admittendos,
nec sine iis in iisdem tolerandos; esse tamen eos-
dem & recipiendos & ferendos, si dictis Διατάγμα-
σι se subjiciant aut obediant; veluti dignâ pœnâ
eos afficiendos esse nulloq; modo tolerandos, si isti
voluntati Magistratus contraeant, obstinatè &
contumaciter se iis opponant & adversus ea de-
linquant, hoc in sine jure meo repeto & Te*

*Trine Jehovah
Laudo, celebros
Ti mea cuncta
Me dico totum,
Flaminis aurâ,
Turgida virus
Hosq; Tuorum*

*Ore sonoro
Accino grates!
Debeo Tique
Fac, rogo, sancti
Ut Recutiti
Pectora mutant,
Duc ad ovile!*

CO-

COROLLARIA.

Respondente adjecta:

1. Penitus non irasci, licet justæ irascendi suppetant causæ, hominis stolidi est.
2. Viro forti fugam quandoque adornare licitum est.
3. Vita per temperantiam, ut causam naturalem, prolongari potest.
4. Qui rogatus precibusque invitatus aliquid dat, liberalis est, modò non invitè det.
5. Quanquam detur communio rerum in Republ. neutiquam tamen ea extendenda est ad omnes omninò res v. g. ad uxores, facultates & possessiones. &c.
6. Christianis bellum gerere & exercere judicia licitum est.
7. Causæ mutationis seu everfionis Rerumpubl. non sunt Eclipses, nec Cometæ, multò minus numeri Platonici aut fatalis annorum periodus.
8. Quæsituro: cur Eruditus minore honore afficiatur in Patriâ, quàm alibi, juxta notos versiculos:

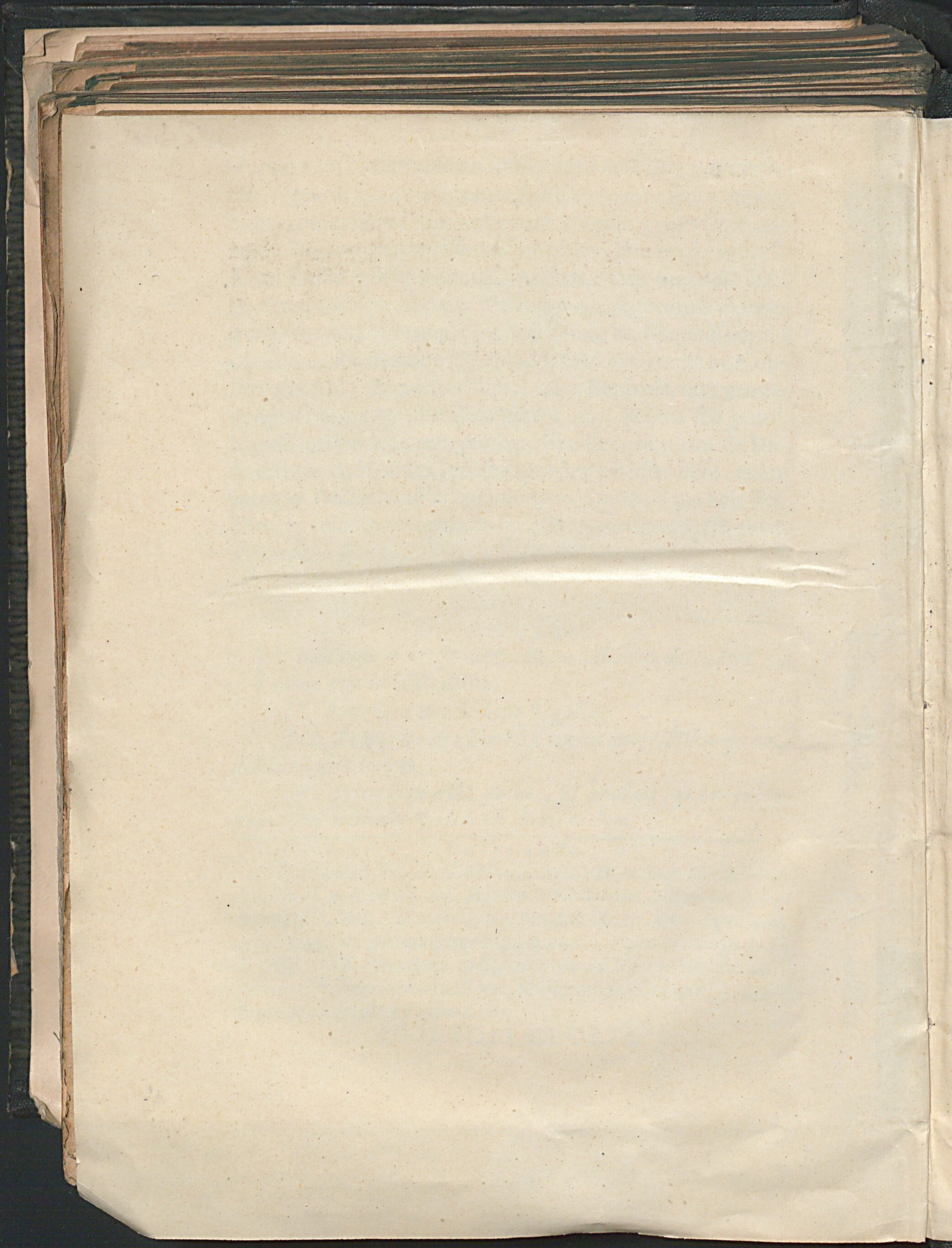
*In Patriâ non est acceptus gente Propheta;
Inter nemo suos evasit magnus amicos.*

Ars bona in ignotâ vult regione peti.

In conflictu candidè respondebo.

FINIS.

Jher, Diss, 1669

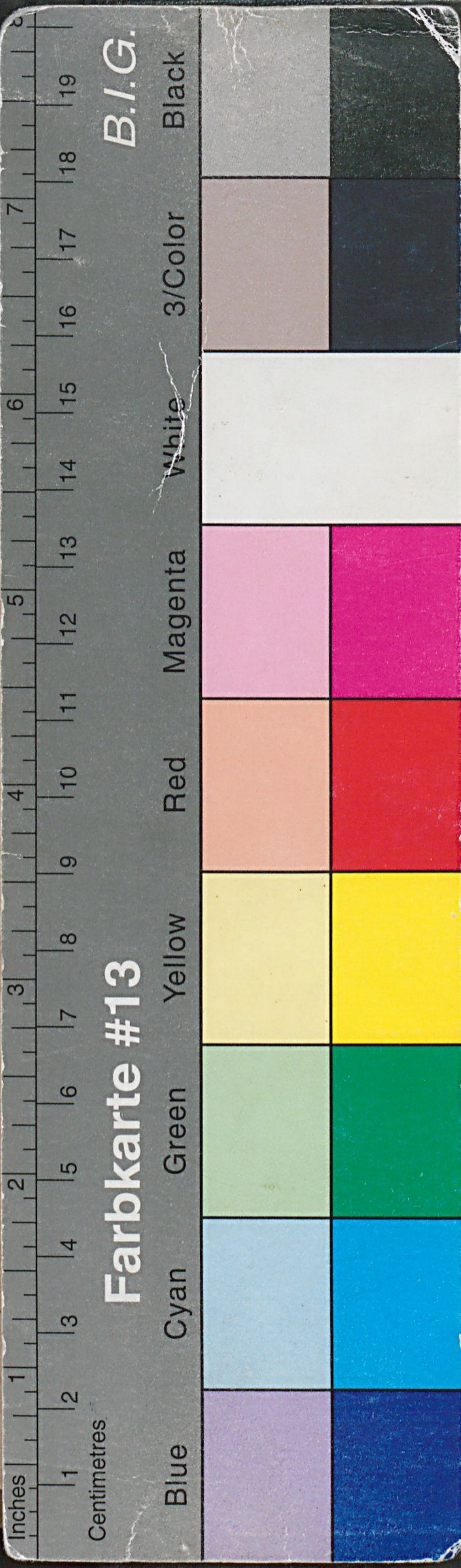
ULB Halle 3
002 382 385

S. 6.

WDA

B.I.G.

Farbkarte #13

TIO POLITICA
 DE
A E I S
 N. T. *1669, 11*
Quam
 e & Superioribus
 le suffragantibus
Sub
 RESIDIO
BI Calmberg!
 hâ - Thuringi,
que Eruditorum censura
 Academiaâ Salanâ
subjecie
AS PETSCHIUS,
 ccensis Marchiacus,
diem Julii
 o Philosophorum
 E N Æ,
 nis Jacobi Bauhoferi,
 M. DC. LXIX.

M. DC. LXIX
15

4

